

REDACȚIA

4, Dealul Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

întru Austro-Ungaria:

un an 20 cor.

1/2 an 10 .

1/4 an 5 .

1 lună 2 .

În de Duminică pe an

4 coroane.

întru România și străinătăți pe an 40 franci.

Inscrisiile nu se înșopăsc.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferencz-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garzon: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Borțiori nefranțate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Prigoniri fără sfârșit.

Nu mai suferă îndoială: *Szék* nu se lasă mai pre jos decât înaintașii ei în ceea ce privește prigonirea fruntașilor naționalităților. Pe scriitorii dela foile șvabești din Timișoara și Chichinda-mare îi scoase și din oraș, după-ce de altfel ei au fost osândiți. Foia săsească din Brașov a avut o gramadă de procese, unul după altul, și nu-s decât puține zile, de când redactorul *Schroff* fu osândit la un an temniță, așa, dintr-o săritură, și 3000 coroane amendă, ne mai vorbind de cheltuelile multe. Pentru *Cartea de aur*, Păcățianu se alege și el cu 8 luni temniță, alte câte-va luni se detersă lui Lazar pentru *Dar de Paști*... și fie căruia amendă și cheltueli mii de coroane.

Mai rău pare că s'au năpusit stăpânii zilei asupra bieților slovaci.

Nu-i destul că numai singurul lor ziar național *Narodni Noviny* o duce din proces în proces, așa încât nu se mai tipărește decât de trei ori pe săptămână, dar a fost luat la țintă chiar deputatul slovac *Valasek János*, ales la Verbo, în comitatul Nitra.

Ungurii din acele părți nu le pot ierta adică fruntașilor Slovaci că la alegerile de deputați au îndrăznit să lupte și ei, și încă bărbatește, încât naționalistii slovaci au și biruit pe Unguri.

D'aci vuet mare. Ci-că țeara ar fi în mare primejdie și Ungurimea pe marginea prăpastiei. La Pojon luat-au deci șovinistii hotărâre să ceară Dietei desființarea legii de naționalități și să roage și alte orașe și comitate să ceară și ele același lucru.

Ear în contra celui mai bărbat dintre deputații Slovaci pătrunși în Dietă pornitu-s'a proces pentru *agitație împotriva naționalității*.

Marti și Mercuri s'a și desbătut toată ziua acest proces înaintea Curții cu jurați din Nitra.

Osânda se va da numai după sârbători. Zicem osânda, căci nu prea credem să se întâmple minunea ca *Valasek* să scape. Cel puțin din mersul desbaterilor procesului așa vedem, că și procuror și judecători au toată bunăvoința să-l facă pe *Valasek* — martir!

Dar nu asta e de însemnătate. În cele din urmă un proces mai mult și un fruntaș mai mult în — temniță, nu e lucru mare. Ci stăm uimiți în fața altui fapt: *Valasek* a fost dat de Dietă pe mâna procurorului după-ce la Curie nu s'a putut dovedi că el, cu prilegiul alegerilor, ar fi atâțat, în chip neîngăduit de lege, pe Slovaci împotriva Ungurilor. Șovinistii unguri dela Verbo au atacat adică mandatul lui *Valasek*, și au cerut nimicirea lui pentru cuvânt că numitul fruntaș slovac ar fi zis că „Ungurii să se întoarcă în Asia”, și că „stăpânirea ungurească ne otrăvește școlile prin limba maghiară”...

N'au putut să dovedească însă nimic și Curia a declarat pe *Valasek* bine ales.

De ce a dat însă Dumnezeu curte cu jurați și procuror la Nitra?

S'a pornit deci aici proces și de sigur că ceea-ce nu s'a putut dovedi înaintea Curiei, unde, totuși: nu merge cu vorbăria patriotică, ci se cer dovezi, se va adevăra la Nitra... Din dările de seamă ale foilor maghiare vedem că tribunalul nici n'a lăsat la jurământ pe martorii lui *Valasek*, și din potrivă, luat-a de bani bunți tot ce au spus martorii aduși de procuror. Și ce martori? Fibrăul *Csenkey Adolf*, învățătorul de stat *Nachloroszký János*, funcționarul de postă *Uhercsik, Steffek Árpád* și așa mai departe, tot patrioți pentru cari e „agitare” chiar și când un Slovac se roagă lui Dumnezeu în aia limbă decât a lui — *Árpád*...

Și astfel *Valasek* va sta și el la Vaș ori *Seghedin*, pe unde au mai trecut de altfel și alți naționaliști de treabă.

Ear urmarea care va fi?
Slovacii se vor înverșuna încă și mai tare.

Nu cunoaștem adică popor, care să se fi destrămat pentru-că stăpânirile au întemnițat pe fruntașii săi. Ear Slovacii, au dat dovadă: nu sunt cei din urmă între neamurile din Țeara Ungurească.

Russu Ștrianu.

In amintirea lui George C. Cantacuzino, fost vice-președinte al Ligii și ministru de finanțe în România, „Voința Națională” cu data de 9/22 Decembrie scrie un articol de fond din care reproducem și noi următoarele:

„Se împlinesc astăzi patru ani de când impusă a fost inimelor noastre una din cele mai crude despărțiri ce am avut a îndura; se împlinesc patru ani de când un bărbat distins printre cei mai distinși ai neamului nostru, un caracter pur între toate, o energie neînfrântă, o inteligență scânteietoare și o inimă de aur — ce toate împreună fuseseră întrupate într-o armonie din cele mai rare și mai ferice în cel ce fu *George C. Cantacuzino* — nu mai este printre noi.

„L'am plâns atunci când l'am pierdut, l'am plâns cum se plâng acele pierdute ce duc tot odată cu ele speranțe din cele mai înalte și mai cu temelii nutrite, stinse fără de veste, apuse fără de vreme; — căci fără de veste și fără de vreme ne-a fost răpit tocmai atunci când, ajuns în culmea bărbăției, mai mult decât ori când patria era în drept a-și întemeia cele mai bune ale ei speranțe într'insul, în calitățile lui probate cu atâta strălucire prin numeroasele și marile servicii pe cari deja i-le adusese.

„În totdeauna însă pildă vie va rămânea amintirea acestui bărbat pentru noi, în totdeauna din aducerea aminte despre ceea-ce el fu pentru țara aceasta, pentru partidul nostru, ne vom înprospăta înveșăminte mari și îndemmură înalte.

„Ne vom aduce aminte: prin curățenia inimii sale și prin convingerile sale profunde; prin voința sa energică și prin perseverența sa neschimbată; prin munca sa neobosită și prin patriotismul său desinteresat, *George C. Cantacuzino* — după cum zicea dl *Dimitrie Sturdza* în fața mormântului deschis — aparținea marelui generațiunii care a creat Statul român modern.

Chestia națională

în

Senatul României.

În ședința dela 2/15 Decembrie a Senatului României dl general *Jacob Lahovary*, fost ministru conservator, a rostit o vorbire în care între altele a vorbit și de chestia națională.

A zis, între altele:

„Dar se știe că dl *Sturdza* a încercat o acțiune printre Români de dincolo, a convocat la Sinaia comitetul român în care se afla și bătrânul Rațiu, și a reușit a-și desbina! A rupt comitetul în două părți ostile una alteia, cari acum sunt în luptă, așa încât astăzi este o fracțiune a Românilor de dincolo care aprobă toate măsurile luate de Unguri în contra Românilor!!

Dl *P. Grădișteanu*: Nu este adevărat, dl general; faceți rău că vorbiți astfel de chestiuni pe cari nu le cunoașteți.

Dl general *J. Lahovary*: Este absolut așa, faceți o călătorie în Ungaria și veți convinge.

Dl *P. Grădișteanu*: N'am nevoie, cunososc lucrurile acestea.

Dl general *J. Lahovary*: Au plâns oamenii acolo de această desbinare. Cei cari au călătorit în Transilvania s'au întors despărați! Întrebați-ți!

Dl *P. Grădișteanu*: Și d-voastră vreți să mă faceți să plâng de discursul dumni voastră?

Dl general *J. Lahovary*: Bine a-ți face să plâng!

La înmormântarea lui Rațiu fost-au toți Români împrejurul lui! Puteți tăgădui că chiar cu acea ocazie s'au prezentat Români desbinați? Astfel acțiunea Românilor este zdruncinată fiindcă este înjumătățită.

Cu alte cuvinte tot povestea veche: greșelile ori slăbiciunile fruntașilor noștri se pun în socoteala unuia ori altuia dintre bărbății de stat ai României, pentru a lovi astfel într'insii în interes de partid.

E regretabil că asta o face chiar un bărbat de talia dlui general *Lahovary*. Și mai regretabil, că se face armă de partid chiar și dintr-o înmormântare. Cum adică: e de vină dl *Sturdza* până și pentru-că „la înmormântarea lui Rațiu” Români de aici s'au prezentat — desbinați? Ce-i dă dlui general dreptul să afirme așa ceva? Prin ce anume faptă s'a invederat — desbinarea?

Și mai ales un lucru: cine compune acea fracțiune care aprobă toate măsurile luate de Unguri în contra Românilor?

Asemenea fracțiune nu există între Români din statul ungar!.. Doar *Niculita* al Popii din Voila, deputatul intervievat de *Epoca*, nu este decât cel mult fracțiune de om!

Și când s'a convocat la Sinaia comitetul român?

Cu drept cuvânt d-nul *P. Grădișteanu*, actualul predinte al „Ligii” a observat dlui general că nu știe despre ce vorbește.

Eată de altfel ce a răspuns dl *Grădișteanu* în aceeași ședință a Senatului:

„D-lor senatori, vă mulțumesc de bunăvoința ce aveți de a prelungi ședința, pentru ca să-mi permiteți să zic și eu două cuvinte în această cestiune.

Eram hotărât, d-lor, să nu iau cuvântul, pentru-că tocmai calitatea mea de

președinte al Ligii cultura'e mă obliga, cred eu, a nu lua parte la lupte politice interne; a considera pe românii toți numai români conservatori, semi-conservatori (surisuri) sau liberali, tot Români sunt, și în cestiune națională nu facem nici un fel de deosebire. Tocmai ca o garanție că aceasta înțelegem noi la Ligă să fie atitudinea noastră a tuturor, hotărât eram să nu iau cuvântul.

Mă silește însă dl general *Lahovary* să o fac.

D-voastre l-ați ascultat atâtea ore încât, de sigur, buna voință ce-mi arătați nu pare a fi decât o consecință logică a marelui îndurări pe care ați avut-o ascultând lungul rechisitoriu al dlui *Lahovary*.

D-lor senatori, nu voiu fi lung, d-voastre înțelegeți că nu am să urmez pe dl general *Lahovary*, care, de când s'a asvârlit în politică, cât a fost militar de sigur că nu o făcea, — ved că este competent în toate materiile, căci a luat toate ministeriile, rënd pe rënd, și și-a purtat rechisitorul d-sale despre toate câte se pot ști și câte nu se pot ști. (Râsete).

Eu nu voiu atinge decât câte-va puncte din discursul d-sale: mai întâiu în ceea-ce privește *Liga culturală*. D-sa pretinde ca eu nu știu ce se petrece dincolo de munți, dincolo de fruntăriile țerei acesteia, pentru-că eu n'aș fi fost acolo.

N'oi fi fost er; n'oi fi fost alaltăeri dar am fost, am vizitat mai întâiu toată Europa și am vizitat cu o mai mare deosebire părțile acelea ale Europei cari sunt locuite de conaționali de ai noștri, cari sunt locuite de Români buni cetățeni, supuși ordinii așa cum este constituită în Statul lor. Și apoi, d-lor, trebuința este ca să mergem unde-va ca să știm ce se petrece acolo? Nu știm decât ceea-ce vedem cu ochii noștri? Puține ar trebui atunci să fie crezute din toate câte le-a spus onor dl general *Lahovary*! Căci de... nu poate d-sa să aibă pretențiunea a fi luat parte la toate faptele cari constitucesc istoria României și cu toate acestea a luat istoria încă din fașe.

Se știe și ce nu se vede de omul ei însuși prin propriile sale simțuri, se știe și ceea-ce vedem cu ochii minții; căci doară legăturii avem și noi Români de pretutindeni ori-unde ne aflăm. Așa știu ce se petrece în sinul Românilor cari locuiesc în Berlin și cari s'au constituit în secțiune a Ligii; știu ce se petrece în mijlocul Românilor cari stau la Paris și cari au constituit și acolo o secțiune a Ligii. Fără de sigur să aibă pretențiunea Români de a cuceri Germania sau Franța.. Liga culturală n'are menirea pe care a spus-o dl general *Lahovary* și regret din fundul inimii că un român, un bun român ca dl general *Lahovary*, să vină și, de pe înălțimea tribunei, să atribue Ligii culturale scopuri pe cari ea nu le are, pe cari din potrivă ea le respinge din fundul inimii tuturor membrilor săi, pentru-că aceasta ar fi să compromită liga care este o instituțiune eminentamente națională și la care ar trebui să ia parte toți Români fără distincție. (Aplause prelungite).

D-lor, liga culturală nu are decât un singur scop, așa este scris în statutele ei, și acest scop este de a veni în ajutorul limbii și credinței Românilor, ori unde ei s'ar afla; poate ei să fie cetățeni ai Americii, dacă sunt Români de naționalitate trebuie să-și conserve limba, tradițiunile, credința lor, și la aceasta ne adoperăm cu toții. Nu avem interese în contra imperiului Austro-Ungar, nu ne punem pe teren de răsvrățire. Nu există în Austro-Ungaria cetățeni mai credincioși imperiului Austro-Ungar decât Români din Transilvania, Banat și Bucovina.

Garda imperială a Austriei este compusă, în cea mai mare parte, din Moșii români; dar pentru-că vorbesc românește, dar pentru-că se închină în limba lor lui Hristos, aceasta nu va să zică că ei încețază de a fi cetățeni ai Statului în care se află, în care locuiesc; și dacă e vorba de

conduita Ligei, este ceva, dlor, care a lăsat de dorit: slăbiciunea conducătorilor a făcut ca une-ori Liga să devieze dela linia sa de purtare, și Liga trage păcatele foștilor ei conducători, care au căzut în păcate, și au devenit instrumentul când al liberalilor, când al conservatorilor, și în strada Enei Liga a fost în mare parte între acea manifestare anodină de care vorbea dl general Lahovari.

Aceste procedimente le-am repudiat, le repudiam. *Liga este astăzi un instrument de ordine și de cultură și numai de cultură națională.*

D-voastră, d-le general Lahovari, m'afi întristat adenc când ați spus că grație unora din conducătorii din țara românească, Românii de dincolo s'au desbinat. Dacă desbinare există, este efectul slăbiciunii omenieșii, sunt sentimente variu de ambiție personală care une-ori merg mai departe decât ar trebui; dar nimeni nu a contribuit la aceasta și desbinare dacă a existat, nu mai există, pentru-că cu toții, Românii știm să facem sacrificiile personale și ambițiunei noastre în vederea unui mare viitor al țerei și al neamului.

Dacă este adevărat că s'a vorbit dela tribuna aceasta de persecuțiunile cari se aduc de guvernantiș unguri în contra Românilor, este o nenorocire aceasta, și maghiarii dacă și-ar lua mai bine seama, de parte de a persecuta pe Românii din Transilvania, dar supuși coroanei Sf. Stefan, ar trebui din contra să îmbrățișeze cu căldură, mai întâi pentru-că dacă Ungurii există astăzi, conducătorii lor cei d'întâi aci au găsit adăpost și de aci au putut ei să lucreze ca să ajungă unde au ajuns. Și apoi ar trebui să nu uite că în Orientul în care ne aflăm cu toții, ei și noi, aceste două rase numai mici la număr, există în mijlocul unui potop de naționalități mari și departe de a ne vrășmăși ar trebui să fie trup și suflet cu noi, pentru-că la ziua de mare cumpănă să poată fi salvați și ei și noi; alt-fel Dumnezeu știe ce se va alege de dinșii.

De noi nu port grije, pentru-că am încredere în vitalitatea neamului, am credință în Dumnezeu părinților nostri! (Aplause).

Pe terenul acesta național e bine să nu ne aventurăm cu critici personale și eu sunt convins că numai *pasunile politice* au putut să facă pe dl general Lahovari să piardă din vedere nota exactă în această materie. Regret încă odată.

In giurul vlădiciei Aradului.

Acum, că stăpânirea ungurească n'a sfătuit pe M. Sa să întărească pe Vasile Mangra, ci printr'o adresă ministrul Wlassics invită pe mitropolit să ia măsurii pentru ținerea altei alegeri, foile maghiare fac toate vuiet în giurul scaunului veduivt, în care ar voi cu ori-ce preț să așeze pe arhimandritul Hamsea.

Ceata jidovească și unii Unguri cu adevărat sunt îndrăgostiți de Preacuviosul stariț dela H.-Bodrog, care de altfel în loc să stea la mănăstire, cum prescrie legea, ține casă în Arad și pîrîndă zilnic toate cafenelele pe unde întâlnește *francmasonii* și-i tare vesel că aceștia-i zic „*méltoságos úr*“, adică „domnul măria sa“.

Ear foile ungurești bat toba cea mare că acum negreșit trebuie să fie ales Hamsea vlădic, altfel așa și pe dincolo.

Hamsea va fi însă episcop când va avea iepurele coarne! Pentru-că nu-i om serios care să mai creadă nici chiar în candidatura lui. Afară de neamurile sale din Sinod, încolo nimeni nu-i va da votul, ear neamurile acestea nu l'au putut alege nici cu Sinodul de sub Meșianu dar mi-te acum, când nepoți ca d'alde Proca și frații Popescu nu mai umplu Sinodul, ci toți membrii Sinodului își dau seamă ce bătaia lui Dumnezeu ar da peste diecesa Aradului dacă aceasta ar cădea ear în ghiarele neamurilor și a francmasonilor fără lege și Dumnezeu.

Unele ziare maghiare aduseseră de altfel știrea că și alt „domn mă-

ria sa“, dl Iosif Gall adică, ar vrea să fie episcop la Arad.

Credem și noi, că ar vrea; dl Gall are însă atăta minte să judece, că asta nu se poate. De aceea și declară acum prin ziarele maghiare că el nu candidază. Mai spune în același timp că deși a slugit statului 20 ani ca jude, pensie nu trage, ci aceasta a lăsat-o ca dar — statului... După câte știm însă, eparhiei Aradului n'a lăsat nici măcar diurnele ce are ca deputat în Sinod.

„*Aradi Közlöny*“ în numărul său de ieri scrie că alegerea lui Hamsea e mai mult decât sigură dacă... dacă *mangriștit* s'ar rupe în două!...

Ei vezi, dacă acesta este însă tare afurisit: mangriștit au adică atăta minte să nu se rupă în două, ci stau toți închegați ca ferul și ca de un zid *nebiruit* izbise-vor de ei toți păcătoșii cari vor să batjocorească sfânta noastră maică biserică.

Recunoștință și dela Ministrul.

Cetitorii nostri, de sigur își aduc aminte cum amicil părintelui Hamsea, alarmară astă-primăvară gazetele ungurești și pe guvern împotriva seminarului din Arad, cu scopul infernal de a delătura pe dl Roman Ciorogariu dela direcțiunea seminarială și a a arăta primejdia maghiarismului prin alegerea părintelui Mangra de episcop.

Cercetarea s'a făcut prin comisarul guvernial Dr. *Iancsó Benedek*, care din partea sa în mod cavaleresc a dat satisfacție directorului Roman Ciorogariu, prin lauda ce a pus pe dînsul și pe institut în cunoscuta declarație publicată în foile maghiare. Tot așa a făcut și dl inspector regesc de școale Varjassy Arpád.

Acum s'a pronunțat și ministrul pe culte și instrucțiune publică, dl Wlassics, care în rescripșul seu dto 24 Noemvrie a. c. Nr. 66774—1902 adresat Consistorului nostru din Arad zice:

„*Din raportul comisarului meu trimis la esamenele de calificare învățătoresc ale anului școlar 1901/2, dela institutul pedagogic-teologic gr.-or. român din Arad, cu bucurie am luat la cunoștință, că la acest institut s'a observat cea mai bună stăruință, pentru-că calificarea candidaților de învățători după posibilitate să corăspundă recerînțelor moderne*“ etc.

Va să zică însuși ministrul vine de recunoaște munca cinștită și pricepută ce o săvîrșește directorul seminarial Roman Ciorogariu la institut. Ei și?! Ați crezut, că cu atăta s'a isprăvit?

Aș! Nu știu în care ziar cetisem, că s'ar fi contras un împrumut de 200.000 de coroane pentru scopul alegerii călugărului Hamsea de episcop. Nu știm ce va fi drept din treaba aceea, dar' fapt e, că lui Măglas și Zaslo le merge și mai bine de când se știe de neîntărirea părintelui Mangra de episcop și injurăturile contra părintelui Ciorogariu sunt și mai nespălate.

După-ce însă nu le succedă să ucidă moralicește pe părintele Roman Ciorogariu cu denunțările contra institutului, căci chiar ministrul îl scoase curat ca aurul, urmează cu murdăriile prostituțiilor debitate contra părintelui Mangra și dl Oncu.

Dar' și acolo li amenință o primejdie și adică, că: *prostituțiile sunt mai de cinste decât dînsii și nu fac jurămintele strimbe ce li-se cer din partea campionilor luptei ce să poartă*

contra oamenilor cinștiți din Arad. Atăta e norocul nostru. Ce lume! Am ajuns să fie mai de omenie o prostituată decât cel-ce-și pretinde scaun de cinste în biserică.

Suntem curioși la ce vor mai recurge, ca să lovească în oamenii cinștiți, după-ce chiar strașnicul ministru Wlassics li dădu de minciună și la prietenii lor nu prea pot avea nădejde.

Naționalitățile desființate.

„*Magyar Szó*“, organul baronului Bánffy, care își dă toată silința să fie cea mai șovinistă foaie ungurească, a găsit mijlocul de a face neamul unguresc tare și mare. În numărul său de Crăciun declară pur și simplu:

„*In Ungaria nu există naționalități; în Ungaria există un singur popor și acesta este cel maghiar*“.

Punct!

Va să zică dela 25 Decemvrie încoace șovinistii pot dormi în pace: în Ungaria nu mai există Români, Slovaci, Serbi, Ruteni și Sași.

Punem însă rămășag, că nu vor trece nici trei zile și în „*Magyar Szó*“ la rubrica „Uneltirile naționalităților“, ear vom citi câte toate împotriva desființatelor neamuri din patrie.

Dima isgonit de „trocarii“.

— *Scrisoare dela Brașov.* —

Cine n'a auzit de Dima? Cine nu știe ori n'a auzit că el este un dascăl iscusit și cel mai desăvirșit meșter al cântării românești? Și e singurul între noi, care a fost primit și la București cu o rară cinste ear regele Carol I l'a decorat după ce fusese, în vara anului 1895, la București cu vestitul cor român dela Sibiu.

Dima a fost însă aproape silă să plece din Sibiu. Înalt Prea Sfântului Mitropolit Meșianu nu-l plăceau anume cântările lui Dima. Pentru-că Dima fiind învățat în ale cântărilor, și bisericestii și lumeșii, nu rămăne pe lângă moștenirea grecească, pe lângă cântările pe nas și legănate, de și-se urește până să sfințească, ci face lucruri noi, așa cum mintea lui iscusită și inima lui caldă li învață.

D'aci neînțelegere cu Meșianu și în cele din urmă despărțire...

Dima a fost chemat atunci la Brașov: profesor de cântări, la liceul român de acolo și la biserica Stul Nicolae... Se lăudau, lucru mare, trocarii din Brașov, că uite, ce oameni de treabă, ei dau Cesarului ce este a Cesarului: 5000 coroane mitropolitului Meșianu pentru-că a obosit să le sfințească cele șapte icoane reparate, — dar și lui Dima 1600 coroane (pe an însă), ca în schimb să le facă și conducă un cor, inadvăr fără pereche.

Dar nu puteau să nu-și dea trocarii în petec. Ci același Voina, Vlaicu și Saftu (of, ce mai burte vrezii!) care a chemat pe Dima la Brașov, acum îl iegoueste ca pe o slugă necredincioasă.

Cu trei zile înainte de întăiu, Dima se pomeni cu o hârtie, prin care Epitropia (Voina președinte, Saftu secretar, caprele decii și varza-i sfânta biserică!) îi face cunoscut că d'aci încolo nu-l mai țin meșter al corului, ci să-și caute de altă treabă, în altă parte.

O rușine mai mare nici chiar trocarii n'au săvîrșit. Până și unei slugi li abziel cu 15 zile mai înainte (Ba e lege că unui corector dela foii se abziice cu 3 luni înainte! Redacția), trocarii lui Dima îi fac batjocură să-și dea drumul cu trei zile abziicere, cum alungii sluga prins că fură!

Se înțelege, Dima rămăne cu toate astea, iubit de toată suflarea românească dar trocarii au dat o dovadă mai mult de nemernicia lor.

Mai trist e, că avem aici o foaie românească, bătrâna „Gazetă“, care deși

adesea despre arădanii știe și ce au mâncat, dar despre nemernicia trocarilor nu vrea să știe nimic. *De ce?*

Afacerea lui Dima va trebui să ajungă însă în judecata consistorului. Pentru-că Dima are încheiat contract cu epitropia bisericii S-tului Nicolae și dacă trocarii în locul lui Dima ar voi să pună acum te miri ce vlăstar din Scheiu, vre-un fin ori nepot al vre-unui mădular din eforie, așa nu-i cuvânt că așa, în dragă voie, pot strice contract, și ei, niște păcătoși, să-și bată joc de cel-ce-i cinștit de toți Românii de treabă.

FUGA UNEI PRINSESE.

Prințesa Luisa, soția moștenitorului de tron al Saxoniei în 11 Decemvrie a fugit, după-cum se știe, dela bărbatul ei și de atunci petrece în Geneva cu alesul inimii sale, profesorul Giron.

Am arătat cetitorilor nostri și am nuntela senzației care a preocupat lumea întreagă, căci prințesa Luisa este mamă a 5 copii în vîrstă de 34 ani și prin urmare sub îndoiță judecată cade fapta sa încă toasă și rușinată.

Fără îndoială cei din familiile regale sunt oameni și ei, robi păcatelor ca or care alții muritori. A trecut de mult vreme de când li credeau semizele. Simțirile și sentimentele lor nu se deosebesc de a celorlalți oameni, dincontră educația desmerdată și fără grigi li face mai accesibili pentru poște și plăceri păștoase.

Dar nici de sub legile morale nu se pot substrage, păcatul nu e mai mic decât e acoperit cu vestmînt de purpur. Ori-ce femeie de cinste chiar și cea mai de rînd, are dreptul a se întoarce cu dispreț dela o femeie, fie ea chiar cu diademă regală pe frunte, care nu-și păzește cinștea sa de femeie și care e în stare să jertfească datorințele față de bărbat și să-și părăsească copilul și pentru o dragoste imorală.

Dacă ori care nevasta de țeran fugă dela bărbatul său părăsindu și copil pentru a se arunca în brațele unui fîșcău, satul întreg o osăndește și dacă o femeie din societatea noastră face acest lucru, devine excomunicată. Prințesa Luisa nu poate fi judecată mai puțin aspru, ci doar mai fără cruțare, căci pură de soarte pe cea mai înaltă treaptă, la care numai naște te poș, dragostea milioanelor o încungiuirau și prin purtarea sa datoare era a da pildă bună supușilor.

Dar rușinea, ce asemenea lucru aduce asupra dinastiilor este daunătoare și periculoasă. Principiul monarhiei se sdruceie, dacă familiile regale devin mereu culburi de scandale. Zilele trecute un mare duce rusesc a fugit cu nevasta unui inginer, nu demult principesa de Hssen-Darmstadt s'a despărțit de soție; fca lui Don Carlos, E-vira, a fugit cu un pictor care era însurat; scandalul prințesei de Koburg numai câteva zile decând a fost pertactat în parlamentul din Viena.

Istoria ne știe spune că imoralitatea și scandalul nici-când n'au lipsit dela curțile domitoare. În Franța la curtea lui Ludovic XIV și XV, în Anglita la curtea lui Eric VIII, după aceea Ladislau I Regele Bavariei, Cristina și Isabela regente ale Spaniei, țarvenele Elisabeta și Ecaterina au slugit cu destul material istoricului în direcțiunea aceasta.

Depeșele cele mai nouș sunt următoarele:

Drezda, 23 Decemvrie.

Causa fugii prințesei a fost certele și neînțelegerile familiare. Încă pe vremea, când regele Albert zăcea bolnav în Sibill-nort, scene foarte violente și penibile s'au petrecut între moștenitorul de tron și nevastă sa. Toată corăspondența prințesei s'a secuestrat și în urmarea acesteia, rușinea este definitivă, încât o împăcare este cu neputință mai mult. Între moștenitorul Saxoniei și prințesa Leopold Ferdinand, mai înainte s'au petrecut odată în Salzburg o șcenă, care a degenerat în bătaie. Urmarea a fost că prințesa Frederic August mai multe zile a zăcut bolnav. Vestea, că moștenitorul Saxoniei și-a rupt piciorul la vînătoare, nu era adevărată; moștenitorul în urma rănilor primite în pîruiala cu prințesa Leopold Ferdinand, a trebuit să părăsească patul. După-ce s'a vindecat s'a relators la Drezda, unde îndată ce a ajuns a avut scene foarte violente cu soția sa; în furie s'a uitat atât de mult de sine încât a bătut cu băta pe prințesa, care după brutalitatea aceasta imediat a plecat la Salzburg.

român, care acelu aleargă a să îndulci din isvorul tămăduirilor".

Teranul, supus la fel și fel de dări, greutateți, având adese lipsă de ajutor, de împrumut, întreg venitul său, era silit a-l da speculanților și usurarilor; s'a obicinuit deci înființarea de bănci Nici frunțași noștri n'au lăsat țeranul român, jertfă despotitorilor; au înființat bănci românești, ale căror scopuri le cunoaștem toți. Și mintea înțeleaptă a Venerat. protopop a unat de aceasta? Nul De fel nu! S'a afirmat de adevăratul binevoitor al poporului, prin înființarea băncii „Făgetana”. Ei, Toma Haneșiu și Dicioșia Feneș, bărbați cu o rară pricepere în ale bănelor, făcură ca ori-ce român va trece pe lângă „Făgetana” în edificiul său propriu acum de curând zidit în stilul cel mai modern — să salteze, ear străinii să admire și să fie cu respect, căci e și admirabil progresul acestei bănci.

În legătură cu acest edificiu mareș și ridică și „Gloria” societate comercială pe acțiuni: ideea întrupată a vener. protopop și a lui Toma Haneșiu! Eftin, buș și „româneș”, fără pic de șarlatanie ovreiască tot românul poate avea aceea ce dorește dela „Gloria” din Făget; *beturile curate acotrăvioase, mult neșaz fac ovrenilor! A învătate medicamente și nu scurtare de zile.* Auziți Români și din alte părți! Cercați și veți convinge! Veniți de vedeți și veți convinge că:

Unde-i unu nu-i putere
La nevoi și la durere,
Unde s' doi puterea crește
Și dușmanul nu spor. și!

Estă ce poate „omul hărăd”, care toate le făcu în 12 ani!

Altul ar fi căutat numai pentru sine și în astfel de împrejurări ca aici „omul banului” ar fi putut agonizi... agoniel... lăzându-le „lor”... pradă, să-l joace cum știu ei pe bietul țeran român...

Nu așa a făcut însă, modelul modelelor, pilda piidelor: Veneratul domn Sebastian Olariu! Dinsul și-a făcut și șie-și — a făcut însă enorm de mult și pentru „obște” — și în amădăouă casurile: *muncind onest!*

Așa frunțași români din patru uoghiuri: sel, voință, caracter și muncă onestă și ve-ți ajung *un nume neperitor, un model adevărat,* ca Sebastian Olariu, protopresbiterul Făgetului!

Frunțașilor! lucrați și vă afirmați...
Leucusești, la sf. Nicolae 1902.
I. Furdianu.

Câte-va cuvinte din viața zilnică.

Zice că dracu își face haz de trei lucruri în lumea aceasta: de omul sărac și fudal, de femeia ce fumează și de omul însurat și îndrăgostit de altă femeie.

Trei lucruri să fie pe lume, care cresc fără ploaie: fetele, camăta și sărăcia.

Când mănăncă săracul o găină, atunci ori găina trebuie să fie bolnavă, ori el bolnav.

Românul atunci începe a se îngriji de sănătatea sa, când vede, că-l deja perdută.

Dela sate.

O faptă bună. În sbuciușările noastre de tot felul în valorile lumii ce pare a fi numai a interesului propriu, pentru care se lupta frate cu frate la cușite; rar ni-se da ocazie să mai auzim și să vedem și vre-o faptă mai bună pentru binele bietului nostru popor. O mângâiere sufletească ne-a cuprins astăzi în ziua de Sntul Nicolae, când dl. Georgiu Moldovan comerciant în comuna noastră Govoșdia mureșana ne conchiamă la o conferință.

Sătenii dornici de a asculta și a auzi sfaturi bune aleargă cu mic cu mare la școala unde eram conchemați. Aici numitul domn în prezența cel puțin 80 ascultători ne ține o adevărată prelegere, desvoldând însemnătatea economiei rațională, arătând daunele și zilele grele ce ni-le poate causa tariful vamal german, când produsele noastre nu se vor mai putea exporta pe piețele străine, în măsură ca până aci; punându-ne la inimă cruțarea, care este principalul mijloc de a nu ajunge la ruină, în urma atator greutateți, ce zi de zi ni-se creează, și multe alte sfaturi înțelepte, de cari sătenii noștri au rămas pe deplin mulțumiți și mângăiați în sufletul lor.

Indemnați la bine și încurajați de învățăturile mult folositoare pentru poporul nostru apăsât, cu cari s'a făcut începutul unor adevărate prelegeri parochul local s'a simțit indemuat, ai aduce în numele poporului adunat cele mai călduroase mulțumiri, încheiând cu rugarea ca bunul Dumnezeu să ne de în toate comunele oamenii de inimă, cu bune intențiuni, să lucreze asemeni pentru binele și prosperarea neamului nostru atât de apăsât de greutateți. *Vivat sacuens.*

Binevoitorul.

Din Munții-Apuseni.

Răspuns Domnului Albini.
(Urmare).

a) Este adevărat că în primăvara anului 1897 soția mea, eu și amicul de principiu am interesat ca să înființăm o Reuniune

a femeilor române din Zlagna și jur fără deosebire de confesiune, am convocat spre acest scop chiar și Adunarea generală dar cei cari s'au împotrivit au fost toată inteligența greco-catolică din Zlagna e care în mod demonstrativ eu și lipsit dela adunare.

Dar doamna Albini s'a exprimat a'unel: că pentru așa ceva n'avem nici unde ne aduna doozre-ce școala neuniților e mai proastă ca un graji. Constat că doamna Albini s'a născut din părinți ortodocși și părinți frați și surorile și ele țin cu scumpătate religionea lor. — Nu cunosc însă motivele din cari doamna Albini și-a părăsit religionea părintească deoarece soțul d-nei e numai notar și teoret.

Poate dragostea profesională a soțului d-nei a silit-o la aceasta???

Not văzând, neînțelegerea pornită din ura confesională propagată de gr.-cat. din Zlagna ne-am mângănit la o simplă petrecere spre care scop cel de față au și contribuit cu câte 1 fl. Venitul curat a petrecerii de atunci și acelor din vara trecută prin o înțeleaptă economizare se ridică la suma de 200 coroane. — Bilanțul se va prezenta comitetului Reuniunii imediat după înființare.

Not în sfânta nădejde, că doară dând vremii răgaz vom ajunge totuș la o frățescă înțelegere, cinci ani am așteptat — și când colo ce e văz: domnul și doamna Albini în loc de măreșta reuine a femeilor române din Zlagna și jur. care avea să îmbrățișeze pe toți românii din Zlagna și jur. — În vara anulul acestuia înființează Reuniunea femeilor române gr.-catolice din Zlagna; cu scopul: *înfrumusețarea bisericii gr.-catolice din Zlagna și ajutorarea băcilor s'aci gr.-catolici din Zlagna.*

Și aceasta într'ua contra unde din 10 părți 9 sunt gr.-orientali. — Și ca să o poată face aceasta apelează la ajutorul întregii inteligențe române din Zlagna și jur care este în majoritate absolută gr.-orientală și unde n'a putut câștiga bărbații au câștigat femeile așa ca din membrii dacă nu mai mult a treia parte sunt gr.-orientali. — Biserica gr.-catolică din Zlagna este erarială deci espătă dela stat până și lumini și tămâie, parochia, pe lângă toate silințele de proselitism propagate per fas et nefas de notarul Albini totuș cu țiganii cu tot nu numără 100 familii; pe când cea gr.-orientală: trece peste 400 familii, școala nu are, și totuș le trebuie reuniuni separatistice. On public cetitor afla dar cine sunt adevărații propagători a urei confesională.

În urma acestor obraznice încercări, soția mea, eu, și amicul de principiu în 2 Aug. 1902 am convocat de nou o adunare generală pentru înființarea Reuniunii femeilor române din Zlagna și jur, fără deosebire de confesiune. — La aceea sau prezentat: 18 membre și membri fondatori, 25 membre și membri pe viestă și aproape 50 membri ajutători. —

Dntre gr.-catolicii din Zlagna invitați au fost numai protopopul Montani și domnul

și doamna Albini, ear vot a avut numai doamna Albini.

Ce să vezi însă atât protopopul cât și notarul Albini se prezintă cu întreaga ciată de gr.-catolici din Zlagna așa: Dr. Ioan Recca, 2 vice-notari, 1 executor, 2 cărtmari etc. — Eu deschid adunare și propun constituirea ad hoc. — Adunarea unanim alege ca president pe Aurelia Albini ear de secretar pe parochul Ioan Moldovan. — Presidenta și secretarul își ocupa locul. — Protopopul Montani cere cuvânt deși ca membru nu s'a înscris nici până atunci nici de atunci încoace. Dar din respect către oficiu i se dă. — D-se într'un ton de cărcimă spune câte verzi și uscate și neverzi și neuscate în esențial însă declară; că înființarea acestei reuniuni este o idee absurdă ear scopurile ei sunt în veci ne-realisabile, provoacă dar publicul să abzeică de idea înființării. — Lui îi secundează. Dr. Recca, Iuliu Albini vice-notarul Cișmasu et tutti quanti. — Publicul ascultător însă îi ride și compătimește. — În urma acestor apucături infame și răutăcioase nefind nici unul din malcontenți înscrisi ca membri li-s'a retras cuvântul. — Adevărații membri însă își continuă agende. — Se citește și aprobă statutele și conform acelora se constituie comitetul și Reuniunea femeilor române din Zlagna și jur fără deosebire de confesiune. — Sau cum zicea adese fie iertatul Diamandi Manole: cănită lastră caravana înaintea.

Trist dar adevărat! *Em. Beșu,*
(Va urma). *proot gr.-oriental.*

PARTEA ECONOMICĂ.

Mijlocul de a face să dispară mirosul în camera unde s'a văpsit.

Nu este nimic mai displăcut pentru multe persoane ca mirosul ce se dezvoltă în camera vopsită de curând. Acest miros din cauza terebentinei și altoi substanțe ce conține vapseaua, provoacă migrene, în cauza că aceste substanțe consumă oxigen din aer. —

Pentru a face să dispară acest miros, se pune în mijlocul camerei un vas deschis ca farfurie, strachină etc. plin cu clorură de calciu. — Să se închidă atât ușele cât și ferestrele în timp de 24 ore, pe urmă se vor deschide toate pentru a produce un curent de ventilație. — Tot mirosul va fi dispărut în scurt timp.

Curățirea marmurei.

Approape în toate menajurile se găsește azi cel puțin un obiect în marmură. — Fie statueta, vas, masă, lavoar etc. este necesitate de a le curăți din timp în timp. — Dacă marmura este albă, pentru a nu'și

88.

Frunză verde odelcan,
Încă cel viclean
Și-a făcut cerdac în deal
Și l-o vărut cu var
Ș-a lăsat o cărarușă
Pân la Tincuța la ușă
La Tincuța se ducea
Și din gură apă-l zicea:
Ești Tincuța la fântână
La fântâna din grădină
Lâng'o tufă de sulcină
Că te aștept fără hodină,
La fântâna cea de sus
Că te aștept cu dor nespuz,
Ești Tincuța la zaplaz
Că te aștept cu dor cu haz
Ești Tincuța, ești draguță
Ești Tincuța la porțișă
Și mi dă apă și gură
Că de apă sete mi-l
De gură doru mi-l
Pentru un foc de sărutat
N'o mai fi nici un păcat.
— Bădiță, apă și-o da
Dar gură n'as mai vrea
Că mă bate mămuța
Și mă tem că mi i mușca,
Mușcătura n'veninată
Cu dragoste amestecată
Și mi trebui doftor de odată,
Doftor bun dela Băcău
Să ne mântue de rău
— De rău nu te o mântui,
C'amândoi în veci vom fi

Și piul cel cu durere
Ț-a da leacuri și putere.

89.

Frunză verde stof de baltă
Lasă vântul să mă bată
Și soarele să mă ardă
Și singură sunt vinovată
Că m'am cerut măritată
Să flu de bărbat muștrată
Și de soacră judecată.
Că mila dela bărbat
Ca frunza de păr uscat, —
Când voești să te umbrești
Mai tare te dogorești,
Eară mila dela soacră
Strugurel de poamă acră:
De s'ar coace cât s'ar coace,
Dulce tot nu s'a mai face.
Ear mila dela părinți
Pururea vei ține-o n' minți.
Când eram la maica fată
Măncam turtă coaptă n' vatră
O rădeam de răzătoare,
Mi era fața ca o floare;
Dar de când m'am măritat
Mănând pâne și beau vin
La inimă numai fiere.
Mănânc pâne și beau bere
Pe inimă numai fiere.
Ochi plângeți și lăcrămați
Că voi sunteți vinovați
Că n'ați căutat ce luți.

90.

Frunză verde stof de baltă

Lasă vântul să mă bată
Și soarele să mă ardă
Că nu-i piul să mă vadă,
Să mă vadă și să-mi creadă.
Cu ce foc petrec în lume
Numai eu știu și c'un nume,
Care și el pătimește
Ca mine se pedepsește.

91.

Dragul meu cinstit iubit
Bine-mi pare c'ai venit
Eu tot la tine-am gândit
Cât mai de tot m'am topit.
De-ai fi și mai săbovit
De tot m'aș fi prăpădit,
Că foarte tare doresc
Cu tine să mă 'ntâlnesc
De mult te aștept pe tine
Ca să vii până la mine...
Dar ș'acum îmi pare
C'ai venit până la mine
Să ne iubim cu dreptate
Să trăim cu sănătate.

92.

Eu mă duc, mândruțo n' țeri,
Da te rog să nu porți flori
Nici să nu le împodobesti
Nici la joc să nu pornești.
— Ite albă mi-oi corni
Eară tu, bade-i porni.
Părul mi l-oi despleti
Și pe tine te-oi jeli.
— Mândră mândruleana mea,

Nu mă jeli cu iia.
Nu mă jeli cu portul
Jelește cu sufletul!

93.

Măi ciobane dela oi,
Măi ciobane măi,
Tu n'ai grija nici nevoi
Măi ciobane măi.
Tu cânti noaptea din cimpoi
Cu oițele 'napoi.
Dragi îmi sunt oițele
Ca și copilițele
Dragi îmi sunt mioarele
Ca și domnișoarele:
Dradă mi-i pădurea verde
Unde pasul și-se perde
Prin lăstări de iarbă verde;
Dragi îmi sunt isvoarele
Luna și cu Soarele.

94.

Cine mă scoase din sat
N'arbă loc de alinat,
Nice lemn uscat de cruce,
Nici la groapă cine l duce,
Nici scânduri de copârșeu,
Nici să-l ierte Dumnezeu!
Nu m'a scos când am fost mic
Ci m'a scos cându-s voinic
Nu m'a scos când sugeam țigă
Ci mă scoți când am drăguță.

perde lustrul și a nu îngălbeni, trebuie spălată cu apă de săpun și în urmă cu apă curată. — Să se ștergă bine și să lase a se usca. — Pe urmă să se frece bine cu o bucată de bumbac muiat în o compoziție formată din părți egale de benzină, magnezie, praf și carbonat de calciu tot praf.

Dacă marmura este pătată mult, trebuie să vă feriți a o rade cu cuțitul, căci prin aceasta se va strica și mai rău. — Mijlocul cel mai simplu de a curăți consistă în a topi la un foc mic 125 grame ceară galbenă și 32 grame orcanetă pulverisată (rădăcină de plantă). — Strecurați prin o pânză și ajutați 125 grame de terebentină și amestecați puță să răcește.

Să se moaie vată în această substanță și să se frece bine marmura de ori-ce culoare ar fi ea. — Petele vor dispărea și lustrul va apărea tot atât de frumos ca și la început.

Statuele sau piesele de marmură care stau supuse la intemperii în aer, se acoper de malte ori de pete negre sau cenușii ce proviu din mușchi ce se plantă pe suprafața lor în micile goluri ce posedă marmura. — Pentru a face să dispară aceste pete să se spele marmura cu multă apă curată și o perie și pe urmă să se pună în un litru de apă 30 grame acid clorhidric (spirit de sare) și să se spele și cu această compoziție. — În fine trebuie spălată iarăși cu o mare cantitate de apă curată.

În tot cazul nici sub un motif se nu să radă marmura sau să se spele cu nisip sau alte substanțe ce ar putea să o zgărie.

Spălatul bureților de toaletă

Dacă cumpărăm bureți de la un comerciant conștiințos avem un lucru bun și curat, dar de multe ori se întâmplă să căpătăm bureți plini de nisip sau al substanțe. — Trebuie se cunoaștem mijlocul de a-i curăți, pentru a ne putea servi. — Pentru aceasta trebuie bine bătuți cu o vârguță și în urmă a-i spăla foarte bine în multă apă rece. — Prin această operație am scos nisipul, a rămas însă multă piatră de var. — Pentru a o distruge și pe aceasta luăm un litru de apă și punem în ea 150 grame acid clorhidric din comerț, precum și 9 grame de hyposulfid de sodă de la farmacie, punem buretele să șează în această apă câte-va ore până ce vedem că apa nu mai face șgomot care seamănă cu ferberea. — Imediat după aceea spălăm buretele în trei sau patru ape curate și va fi ca unul de cea mai bună calitate.

Prin întrebunțare însă cei mai buni bureți se alterează și capătă o culoare închisă foarte urâtă și un miros desplăcut. — Pentru a le reda culoarea primitivă trebuie să fie muiati în apă caldă, fără să fie ferbinte, în care se topește sare de măcriș (cesalat de potasă). — Dacă se spală un burete mare ca de o jumătate de chilogram să se topească 30 grame sare, dacă buretele este numai de 100 să se topiască 6 grame.

După ce se mișcă bine buretele în această apă, pe urmă trebuie spălat în multă apă rece.

Se mai pot curăți bureții de toaletă și prin alt metod. — Să se topiască în un litru de apă, 100 grame cristallului de sodă, și să lăsăm buretele să șează în această 24 ore. — Să se spele în urmă în cantitate suficientă de apă rece. — În fine să-l punem în apă cu acid clorhidric astfel ca un litru de apă să conțină 50 grame de acid.

După ce se va clăti bine cu apă rece vom avea un burete nou.

Dacă voim a face ca bureții să capete o frumoasă culoare galbenă ca cei mai buni bureți din comerț, să-i spălăm cu apă în care se topește cristallul de sodă și în urmă cu lapte în de ajuns până ce și căpătă culoarea dorită.

Curățirea bidoanelor (vase în care se ține petrolul).

Din cauza multor accidente ce se întâmplă pentru că se cumpără petrolul în sticle, va sosi timpul când și la noi se va prescrie acest sistem impunându-se întrebunțarea bidoanelor (vase de tablă închise hermetic). — Pentru persoanele cari au început deja a se servi de aceste vase, le va folosi mult de a ști cum se spală când au prins acea unsoare desplăcută atât la vedere cât și la miros. — Să se amestice apă de var atinsă cu o mică cantitate de clorură de calciu și să se clătească bidonul și în interior și la exterior tot depositul format se va curăți prin aceasta.

Filtru economic.

Chestiunea apei este una din cele mai importante ale igienei publice. — Se știe că o apă care conține impurități în ea, dă loc la o mulțime de boale de stomach. — Multe din inconvenientele unei ape rele sunt înlăturate prin filtrare, prefăcând-o în apă bună. — Filtrurile însă costă mult și de multe ori suntem puși în imposibilitate de a căpăta în localități mai retrase de orașe. — Cu toate aceste fie-care poate a-și crea un filtru ori unde ar locui.

Să luăm o oală de fier (ghiveci) și să astupăm gaura (borta) din fund cu o bucată de burete foarte curat. — Să punem de asupra cărbune de lemn (mangal) pisat pe o grosime pe un lat de mână și să umplem restul oalei cu apa ce voim a filtra. — Sub această oală să punem vasul în care voim a se scurge apa filtrată. — Dacă se va îngriji a se turna continuu apă pe cărbune, vom avea cantitatea suficientă pentru trebuințele casei.

La fie-care patru sau cinci zile trebuie spălat buretele și schimbat cărbunele cu altul proaspăt.

Se mai confecționează filtru și punând pe fundul oalei de asupra buretelui o pătură de nisip bine spălat, peste acesta cărbunele și peste cărbune o pătură de piatră spălată și foarte fin sfărâmată. — Aci trebuie a se întrebunța o oală mai mare, dar se va căpăta o apă limpede și curată ca cristalu.

Se întâmplă însă că de multe ori la țară să nu avem nici o gărlă și să fim constrânși a ne alimenta cu apă de bălă. — Pentru a satisface toate cerințele casei vom face un filtru mare în modul următor: — Să luăm un butoiu sau o puțină și să găurim fundul peste tot.

Să punem pe fund în interior o pătură de petriș bine spălat, peste densul o pătură de cărbune de lemn și iarăși petriș, peste care se va pune nisip curat.

Să se pună butoiul în gărlă, bălă sau iaz și ori cât ar fi apa de turbure se va ridica la suprafața butoiului limpede și foarte bună de băut. — Prin acest mijloc vom avea o fântână improvizată din cele mai bune.

Curățirea și împedirea de a plesni sticlele de lampă.

De mai multe ori e foarte greu de a curăți petele depuse de uleiuri sau petrolu pe sticlele de lampă din cauză că căldura le ficează foarte tare pe sticlă. — De ordinar curățirea se face cu o cărpă muiată în oleool și presurată cu eridă, pentru poncie sau chiar cu săpun. — Dacă petele nu sunt luate, atunci trebuie a lua o bucată de lână în acid clorhidric (spirit de sare) și să freacă sticla pătată. — Suntem siguri de a avea o curățire perfectă.

Sticlele de lampă foarte des plesnesc pentru că nu au fost fabricate în ultimul moment la o temperatură destul de mare. — Putem să le punem noi siguri la această operație, punându-le în un vas cu unt-de-lemn și să le lăsăm până ce ferbe unt-de-lemnul. — Sunt multe persoane care le pune în apă, aceasta este insuficient din

cauză că apa ferbe la 100 grade și puterea flăcării lampelor este mai mare de atât. — Se pune în unt-de-lemn din cauză că acesta ferbe de la 265 grade ca untul de recină până la 320 grade ca untul de măsline. — Este indiferent a se întrebunța uleiul de in, de cânipă, de rapiță sau unt-de-lemnul.

Plesnirea sticlelor de lampă provine mai mult din cauză că un curent de aer rece produce o contracțiune repede și neegală de unde provine spargerea. — Se poate evita aceasta întrebunțând și sistemul următor: Să se facă cu un diamant sau prin alte mijloace o crăpătură în sensul longitudinal al sticlei, atunci retragerea produsă prin o răcire bruscă nu mai are consecință rele din cauză că sticla având un joc pentru dilatare și contractare poate să varieze în forma ei după temperatură. — Deci aci se poate zice cu drept cuvânt că pentru a împedica o sticlă de lampă de a se strica, trebuie să o stricăm noi mai întâiu.

Cărpirea hainelor.

Multe persoane au neplăcerea de a avea o haină bună tăiată, în un cuiu sau ori-ce altă întâmplare. — Să știe că este foarte greu de a fi cusută fără a se cunoaște locul. — Englezii au descoperit un mijloc foarte eficient și care face să dispară cu totul semnul rupturii. — Pentru aceasta ei apropie foarte bine una de alta părțile separate prin tăietură, astfel ca să fie perfect lipite. — Sub postav se pune o bucată de cauciuc ceva mai lung de cât este ruptură. — Pe postav se pune o cărpă și se calcă cu un fer cât se poate de ferbinte. — Cauciucul și moaie și se lipește de ambele părți de postav așa de bine în cât se crede că este bine bucată. — Prin aceasta au făcut că cele două părți despărțite rămân intim unite și nu se mai despart.

Împedirea planșeurilor de a transmite șgomotului la etagiul de jos.

Ori-cine locnește etagiul de jos în o casă cu două rânduri rău construită cunoaște inconvenientul șgomotului ce se transmite de la etagiul superior. — Pentru a evita sonoritatea planșeurilor în asemenea cazuri, trebuie să se umple golurile dintre scânduri și dintre grinzi cu aschii de brad ce ese de la rândea (gealăn), care aschii mai înainte trebuie să fie puse în o cadă cu apă de var, pentru a prinde mult var pe ele după ce se usucă. — Prin această preparare aschiile devin și incombustibile, prin urmare o șansă mai puțină de incendiu.

Dacă casa are șoareci este bine a se adăuga la fie-care hectolitr de apă de var și un chilogram de clorură de zinc.

Trebuie însă atunci a se lua precauțiuni ca lucrătorul care va așeza aschiile să poarte ochelari de sticlă inconjurați cu sârmă, căci acest produs din urmă este vătămător.

Veți reuși însă prin acest mod a face să dispară atât șoarecii cât și infecțiile din casă.

Felurimi.

Numele Napoleon. Nenorocoasa luptă dela Waterloo aduse cu sine atât înfrângerea puterii franceze, cât și căderea lui Napoleon Bonaparte. Pe când marele împărat să afla ca simplu prizonier pe insula St.-Elena, pe atunci în jurul numelui său să formară fel de fel de tradiții.

Oe conșetură extra-ordinară, ba chiar îndrăznească să aduse în legătură cu caracteristicul său nume, care de altfel nici nu ocura în vre-un câlindar sau altă carte. Oea mai originală explicație a numelui Napoleon o următoarea:

Un scriitor de pe acele timpuri susține că numele Napoleon să derivă dela Apollon. Dacă să pune după N. din Napoleon un

punct, ear litera antepenultima făcută mai mare să va obține numele N. Apollon ceea-ce ar fi Nicolau Apollon, precum și fu botezat Napoleon.

Nepriceperea locuitorilor din Ajaccio însă au format din N. Apollon, Napoleon.

Napoleon înaintea castelului de Hohenzoller. La un marș prin Germania de sud, privirea lui Napoleon-cel-mare să opri asupra unui castel, care ca cetate avea un aspect încântător.

— Oe cuiu îi acela? întrebă Napoleon pe generalul Rapp, care pe atunci îi era adjutant.

Rapp îi răspunse aproape profetic: — Sire, acela e culcușul vulturului negru. Să nu-l conturbăm!

Primarul Pestei. Pe timpul când împăratul-lege Iosif II făcuse prima călătorie prin Ungaria, era în Pesta ca primar o persoană de tot antipatică. Acesta auzind despre intențiile împăratului, convocă îndată un consiliu în care să luare următoarele rezoluțiuni.

1^a Impăratul să fie surprins; a 2-a să nu coste mult, și a 3-a să procure și poporului o bucurie.

În ziua următoare primarul nostru primi următoarea epistolă anonimă: Imi permit propunerea, că la poarta de triumf ridicată în onoarea împăratului să fie spânzurat onorabilul domn primar, căci aceasta de sigur va surprinde pe împărat, a 2-a n'ar costa mult, ear a 3-a poporul va avea o deosebită bucurie.

Goethe necunoscut. Cine ar putea crede, că numele celui mai vestit poet german Goethe să nu fi pătruns în toate părțile poporului său. Oă erau și de acela, ne dovedește indetelul următoarea întâmplare.

Puțin înaintea luptei dela Jena, ce avu loc pe la anul 1806, mai mulți ofițeri pruiți se adunară în cărciuma dela Wimar. Societatea aceasta se mai înmulți cu un major, ce tocmai nimerise cu batalionul său în acel oraș. Apropo toți îl întrebă, ce impresii îi făcu orașul Jena și la cine e încușinat: „Na, nu e tocmai rău, locuiesc la așa numitul Goethe, Goethe, șă știe păcatele cum să numește acel nemernic!”

„Aha! acela e celebrul nostru poet Goethe!” strigă un tânăr oficer.

„Probabil”, adăuse indiferent majorul. Un asemenea caz istorisește Goethe însuși, în 5 Mai anul 1834: „Înainte de asta cu un an aflându-mă în orașul Jena mă trezii într-o bună dimineață cu un teolog care insistă pe lângă mine, să-i permit ca pe Dumineca viitoare să predice el în locul meu. Îndată observai dincotro bășcăvântul și că tânărul sas e unul dintre aceia cari bucuros schimbă pe G. cu K.

„L'am asigurat însă, că deși nu-i pe ajută personal în cauza aceasta, rugare satisfăcută va fi, dacă să va adresa către archidiaconul Koethe.

Mulțămite publică.

La „Masa studenților” dela gimnaziul din Brad au intrat următoarele oferte marimimoase:

Dela dl Dr. N. Robu, medic în Bălă de-criș, binefăcător fund, 50 cor.; dela Dr. P. Oprea, prof g. și soția Eugenia din Brad ca cunună eternă pentru fer. lor dela Anastasia Moldovan din Băița, 10 cor. dela d-na Eugenia Paraschiv din Sassebe întru memoria fer. ei soț Ioan Paraschiv subjude reg. și fiit Grigorie și Ana, 10 cor. dela dl T. Panciovan, preot 10 cor.; dela dl Corn. Panciovan, capel. 5 cor.; dela Traian Murgu, negustor 5 cor. din Jertă dela dl Ioan Petroviciu, preot Ciclova 1 cor. și dela dl Petru Mioc, notariu Mercina 1 coroană.

Binefăcătorii marimimoși primească prestineea călduroasei mulțămite!

Brad, 6/19 Decembrie 1902.

Comisiunea administrativă.

4869—1902. tkvi sz.

Arverési hirdetmény-kivonat.

A m-radnai kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Petrisi gör.-kel. rom. egyház végrehajtónak Morár Marjueza és társai petrisi lakosok végrehajtást szenvedett elleni 144 kor. 54 BII. és járulékaik iránti végrehajtási ügyben a m-radnai kir. bíróság területén levő a petrisi 232 tkvi A. I. 1—5, 7 rsz. (549—550) 676, 804, 907, 978, 1211 hrszsz. belsőségi és külsőségi és utána járó A. I. 8—9 rsz. alatt legelő és erdő illetőségre 956 korona kikiáltási árban az özvegy Morár Nikolina né javára e 16 és e 2 a bekobozott özvegyi jog fenntartásával ugy azonban, hogy ha a petrisi 242 tkvi ingatlanra 300 kor. a petrisi 232 tkvi A I 1—5, 7—9 rsz. ingatlanokra pedig 1200 kor. az előző telortételek kielégítésére szükséges összeg meg nem ígértetnék, sz arverés hatály-utánna valik s nyomban megtartandó újabb arverésen az ingatlanok az özvegyi jógra való tokintet nélkül ol fognak adatni — az arverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi január hó 28-ik napján d. e. 10 órákor Petris község-házánál megtartandó nyilvános arverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan bocsátásának 10%-át vagyis 56 kor. 20 fillért és 95 kor. 60 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényezikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 8393. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánat áznak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

M-Radna, 1902. évi november hó 29-ik napján.

A m-radnai kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság.

Polgár,
kir. albiró.

880 1--1

A apărut:**„Amvonul bisericii gr.-ort. române“.****Tomul I.**

Predici: pentru toate Duminecile de peste an, care se estinde pe 30 coale de tipar octav mare.

Prelângă aceea, că se presintă elegant, fiind tipărit cu litere nouă, mai are și fiecare predică câte un clișeu (icoană) sfântă.

Predicele cuprind citațiuni și pilde bogate din: Sf. Părinți, istoria clasică a anticității, precum și din istoria noastră națională.

Esind opul mult mai voluminos decât cum s'a crezut, prețul lui se urcă la 3 coroane.

Pentru spedarea mai cu înlesnire a opului P. T. abonenți sunt rugați a trimite prețul cărții adăugând și 20 fil. pentru francare.

Opul se poate procura dela autorul: I. Nicorescu, prof. de rituale în Arad, str. Révay Nr. 10

763 — 8

Spre binevoitoare luare aminte!

Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public român din Arad și provincă, că mi-am arangiat cu totul din nou

atelierul de croitorie

în Arad, strada Bisericii (Templom-utca), pregătesc tot felul de haine bărbătești și de copii. Croiul după ultima modă. Comandele se efectuează grabnic și cu cea mai mare promptitudine.

Pe seama mult Onorașilor preoți pregătesc reverenți conform prescripțiilor.

Legătură directă cu primele fabrici de stoffe din străindate.

Rugându-mă de sprijinul Onoratului public român,

semnez cu stimă:

Francisc Dengolegi,

croitorie de haine bărbătești

în Arad vis-à-vis de poștă.

875 3--5

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurați din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la momentul în ziua morții întemplete;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reevizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăș, viță (vinoa), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Desușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuale mai în fiecare care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

423 — 111

Asigurați contra furaturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

ÎN URMA

au zis deja nenumărați bolnavi cari au întrebuințat *spiritul galic* a lui *Vértes* la boalele cele mai osebite și prin întrebuințarea lui au scăpat de suferințele lor sau cel puțin au scăpat de durerile cumplite. Dacă ai vrea să publici zecile și sutele de mii de scrisori de mulțumită, scrise despre *spiritul galic* al farmacistului *Vértes* de oamant de rind și cu rang din toate părțile lumii, — scrisorile ar umplea o bibliotecă. O broșură, ce conține scrisorile de recunoștință sosite în vremea din urmă, precum și îndrumări cu privire la boalele în contra cărora se poate întrebuința cu succese *spiritul galic* a lui *Vértes*, îi stă fiecăruia *gratuit* la dispoziție.

Spiritul galic a lui *Vértes* în urma modului deosebit de preparare se întrebuințează cu succes ca leac *compresă* și *ungere*, ce micșorează durerile, mai ales la bolile: *i odagra, reumatism, răceală, dureri de cap, masele și nervi, paraliză, sclintiri, inflamații și buboi, dureri de piept și grumaz, și a.;* Ca leac *recoritor*, ce-ți redă puterile e a se recomanda mai ales aceluia cari umblă mult, precum: *turistilor, factorilor poștali, soldaților, vânătorilor, biciclistilor ș. a.* — Ca cel mai bun și plăcut *cosmetic* servește spre promovarea *creșterii părului* și curățirea capului de mătrețe și spre curățirea gurii, căci 5—10 picuri lângă să căpătăm o apă de spălat plăcută și recoritoare pentru gură și dinți.

Ca leac *intern* *spiritul galic* a lui *Vértes* se poate folosi cu mult succes la *spasmuri gastrice, diaree, colică, dureri de cap și de stomac, ca o beutură recoritoare foarte plăcută, ș. a. m. d.* E o adevărată binecuvântare în părțile acele unde nu este apă bună, spre pildă în pusta de jos — deoarece-ce câți-va picuri turnați în apă omoară bacili, și fac din apă de nebeut și nesănătoasă, o apă bună și sănătoasă

Peste tot *spiritul galic* a lui *Vértes* se poate folosi aproape la toate boalele ca leac la îndemână, — cu mult succes. Se poate întrebuința ca beutură, picurând câți-va stropi pe zahăr sau în apă, sau ca unguent, fricționând cu el părțile unde suferi.

Nici o mirare deci dacă toți cei cari au folosit odată acest leac de casă *excelent, sigur și multilateral* exclamă:

Doresc să am numai *spiritul galic* a lui *Vértes* și nu altul!

Tot din aceste motive *spiritul galic* a lui *Vértes* e lăsat că nici un alt leac, nu lipsește aproape în nici o casă, ca ori când să fie la îndemână, e un adevărat inger pazitor, și se poate deci căpăta pretutindeni, în toate farmaciile, drogueriile și

BETIA.

Remediul D-Tale în contra beției a făcut miracol! Bărbatul respectiv s'a vindecat total de beție, și este treaz și diligent, aceasta o putem mulțumi numai D-Tale. Dumnezoen să-ți-o respătească.
Franz Havlovic, Krucaza.

Mă grăbesc a Vă mulțumi pentru remediul în contra beției trimis, bărbatul meu nu bea de 2 luni rașiu și eu sunt fericită.
Elise Unterlecher, Bleiberg.

Cine voește a se mântui de această patimă infamă, să întrebuințeze *remediul în contra beției* care în cele mai multe cazuri cu *succes strălucit* s'a probat și pe basa receptului medical în *Apoteca „La Vulturul“ în Lugoj* gătit. 1 dosă 5 cor., 1 dosă dublă care se recere la patima cerbicoasă 8 cor. 80 fil. Franco după primirea prețului.

Vă rog a-mi trimite o sticlă din *remediul în contra beției*, am voie să mântui pe un bărbat de patimă beției. Înainte de 2 ani m'am mântuit pe mine de această patimă imorală și de atunci nu mai beau.
Mathias Hauswirth, Rausenbruck.

Îți exprim mulțumire pentru remediul în contra beției trimis mie.
Franz Burian, Idrblitz.

Pentru remediul în contra beției donat mie, îți exprim cea mai profundă mulțumire, aceasta m'a vindecat de beție; încă odată Vă mulțumesc și Vă rog a-mi trimite o dosă dublă pentru un amic.
George Ranimiroff, Varna.

Te rog să-mi mai trimiți o dosă dublă din remediul D-Tale în contra beției și pentru sticlă în tăla Vă mulțumesc.
Josef Gaszner, Sonntagsberg.

Prima sticlă din remediul D-Tale în contra beției a avut rezultat minunat, te rog a-mi trimite o sticlă.
Andreas Hitter, Ansehowitz

Remediul D-Tale în contra beției a avut succes miraculos la un bețiv, Vă rog încă o dosă pentru un alt individ.
August Berger, Gajna.